

Անշուշտ առաջին պարտականությունն էր այն պէտք է ըլլայ, այս գրքերը, կրկին ու կրկին կարդալ, իրր ամբողջութիւն մը, իւրաքանչիւրին մէջ փնտռելով այն պատասխանները որոնց պիտի հանդիպէինք և որոնք պիտի գտնայինք այնպիսի հարցեր՝ որ մեր մտքին մէջ կը ծագին, էթէ իսկապէս ընթերցումը շահեկան է մեզի: Սր. այս գիրքը մեր գրողեցում, մեր թուին, հեղինակը մ'ով է, մեր ժողովուրդին ուղղուած է: Ի՞նչ նպատակաւ և ի՞նչ հիման վրայ:

Այսպիսի ընթերցում մը պէտք է տարբեր ժանրակիր ուսումնասիրութիւններ, և պէտք է առկէ առկա տեղի ունենայ, նախ պէտք է ծանօթանանք մ'յն գրութեան՝ զոր կը մտադրենք ուսումնասիրել, կրկին ու կրկին կարդալով, որպէսզի հասկընանք անոր կառուցածքը, երևան հանենք իր տեսակետը, հասկնանք նշանակութիւնը և ըմբռնենք անոր խորհուրդը: Ու եւ որիչ տեսակ ընթերցում կ'որելի չէ ասով փոխարինել:

ՏՕՔԹ. ՈՒ. ԿՐԷՅՈՐԱՅ ՍՔՐԱԿԻ
Թարգմ. ԱՍԽՈՒՆԷԼ ԱՐՈՒՔԵԱՆ

Վերջը յաջորդով

Սեղանիկ

Կ Ա Մ Ո Ւ Ր Ջ

Իսու մը կայ՝ որ Սուրբ Գրոց մէջ բնաւ չէ գործածուած: Ատիկա կամուրջ բառն է:

Որովհետեւ նոր կտակարանի և Հին կտակարանի ղեպքերը տեղի ունեցած են այնպիսի երկրի մը մէջ, ուր չկան մեծ գետեր, բացի հեղեղատանիքէ (ռասի), որոնցմէ կարելի է ոտքով անցնել, այդ պատճառաւ երբայցիք, ինչպէս նաեւ Սիսուս, իրենց ճամբորդութեանց ատեն կամուրջէ անցնելու երբեք ստիժ չեն ունեցած: Ասոր համար է որ այդ բառը չի յիշատակուիր Սուրբ Գրոց մէջ(*):

Հարցնենք ուրիշ՝ թէ Սիսուս արդեօք բնաւ կամուրջ չէ՞ տեսած:

(*) Թէեւ կամուրջ երկու անգամ գործածուած է Հայերէն թարգմանութեան մէջ՝ Երբեւ գիտյա կամոյի (Բ. Թագ, ԻԳ. 21), «Եւ արեւ կամուրջ» (Նապի Լե, 25), բայց երբայսկան բնագիրը չունի այդ բառը: Ծ. Թ.

Մեր Տէրը որ ամէն հանդիպած բանեւրէն (արեւ, աստղ, լուսին, անձրեւ, ճամբայ, լիւս, հովիտ, ուխտար, թռչուն, աղուէս, հովիւ, այգի, ցորեն, ծաղիկ, խոտ, որոտ, խմոր, ճրագ, զբիւ) գեղեցիկ նմանութիւններ և հրահանգիչ դասեր կը հանէր, ո'վ գլտէ՜ ի՞նչ սիրուն պատկեր մըն ալ պիտի յորինէր կամուրջէն:

Կարելի է, սակայն, մտածել որ Սիսուս գէթ անգամ մը պէտք է հանդիպած ըլլայ կամուրջի մը. ու այդ հանդիպումը պէտք է տեղի ունեցած ըլլայ այն ատեն, երբ, գտնաւ Ելլելով Գալիլայէն, անիկա զնայ ծովեզրեայ քաղաքները, Տիրոս և Սիզոն և Քանանացի կնոջ աղիկը բժշկեց:

Արդ՝ Տիրոս կը գտնուի կղզիի մը վրայ, որ գրեթէ կէս քիլոմէր հեռաւ է ծովագիւն, ու անոր կցուած է Աղեքսանդր Մեծի շինած նշանաւոր կամուրջով: Այդ կամուրջին վրայ տուներ և խանութներ ալ կային, ինչպէս կան այժմ Վենետիկի Դիալթոյ կամուրջին վրայ:

Եթէ Սիսուս զնայ Տիրոս, ապահովաբար անցաւ նաեւ այդ կամուրջէն: Ի՞նչ արդեօք խորհեցաւ այդ պահուն և ի՞նչ խօսքեր ելան իր բերնէն:

Alexandre Duff անուն ուղեւոր մը 1849ին Հնդկաստանի մէջ, Ակրայէն քիչ հեռաւ, Սիկրիի հակայ մզկիթը կ'այցելէ: Մզկիթին զխաւօր գաւռնէն ներս մտած ատեն՝ պատին վրայ կը տեսնէ գեղեցիկ արաբերէն տառերով քանդակուած հետեւեւիւ արձանագրութիւնը.

«ՅԻՍՈՒՍ ԸՍԱԻ. ԱՇԽԱՐՀԸ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ԿԸ ՆՄԱՆԻ. ԱՆՅԷՔ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ, ԲԱՅՑ ՏՈՒՆ ՄԻ՝ ՇԻՆԷՔ ՎԼԱՆ»:

Հուանական է որ պատմական խոսք ըլլայ այս արձանագրութեան խօսքը, վստիկ Սիսուս ընծայուած հարեւրակ մը խօսքեր ծանօթ են, որոնք չեն գտնուիր ոչ Աւետարաններու և ոչ նոր կտակարանի միւս կանոնական գրքերուն մէջ: Անոնք կը կոչուին զանգիր ասպառածները:

Շատ ուշագրաւ է կամուրջի այս նմանութիւնը, որ մէկ ուրիշ պատկերն է և ճիշդուճիշդ կը համաձայնի Աւետարաններու սա խօսքին. «Մի՛ գանձէք ձեզ գանձս յերկրի, ուր ցոյց և ուտիճ ապականեն...» (Մատթ. 2. 9, 20. 19. 33):

Հայացուց՝ Մ. Ն. Ն.